

Vissza az időben Schultheis Éva

Utazásunk utolsó perceit ízlelgetjük, maradt még szabad félóránk a busz indulása előtt. Az eső elered, semmi gond, ma már többször is nekikeseredett, rohanunk tovább, versenyt futunk az idővel és az egyre keservesebb nyári zápor víztócsái fölött. Itt-ott ismerős arcok tűnnek fel, fagylatozók, bárók teraszán várakozó kirándulótársak, akiket a vihar tréfált meg. Gyors fejbiccentés s máris futunk tovább, közben kikandikálunk az esernyő alól, néhol elkatan a fényképezőgép, megdörren az ég, felcsillan egy villámfelt, és a Diadalmak útján, barokk árkádok peremén túlcsordulnak egy kisváros színei, belemosódnak az eső áztatta tájba, érzelmeink nemkülönben, szentimentális fogadkozásaink, hogy ide visszatérünk még.

Pár perccel később, már a víztől átázott cipők és nadrágszáruk szárogatása közben, Ildikó gondoskodásának köszönhetően, a megérdemelt uzsonna és pezsgő kortyolgatásakor, lassacskán letisztul a szombati nap képe, egymás szavába vágunk, azon morfondírozunk, hogyan lehetne egy hétvégét eltölteni a térségben.

Fordított sorrendben pergetjük az eseményeket. Természetesen rögtön a legutolsó élmény Speyer hatása a legnagyobb. Visszanézegetem az általam készített képeket. A vihar előtti csendben a dóm óriási tornyai szürkés fényben ragyognak. Ott van az a bizonyos törésvonal is, amely az ominózus várospusztító katasztrófa után szinte kettészakította a templomot.

Lényegretörően tanúskodik a régi és az új épületrészek tagadhatatlan azonosságáról, a régmúlt és a közelmúlt összefonódásáról. Méreteiben még ma is lélegzetelállító a belső térhatás. A szédítő magasság inkább gótikus katedrálisokra emlékeztetett. Valóságos csoda, ahogyan a kora középkor építészei megalkották ezt a grandiózus boltozatos technikát, amely a zömök falat árkádokkal, pillérekkel, féloszlopokkal hullámossá és roppantul teherbíróvá varázsolja. Kamerám felvételein jól kivehetők az itáliai román stílusra olyannyira jellemző ívsoros frízek, lizénák, a szentélyhez odasimuló, többszintes harangtoronyok. Sőt a félhomályban készült fotók, a kriptá és az altemplom varázslatos hangulata is, az oszloperdő által felszabott tér, melynek apszisában díszként egyetlen kereszt körvonalazódik.

A dóm jelenléte szinte elfeledtet minden esetleges szándékot, más látnivalók iránti érdeklődést. Pedig itt van ez a másik templomélmény, amely túlságosan is rövidre sikeredik. A Szent Magdolna kolostor csendje cseppet sem hivalkodik. Néhány percünk van, belépünk a félhomályba, megilletődve, mert az idős apáca görnyedt alakja ima közben annyira megható, csakúgy mint Edith Stein tekintete egy képről, amely csak szerény utalás, hogy a Szent vértanú itt élt és tanított ennek a kolostornak a falai között.

És persze nem elhanyagolható tény, hogy a protestantizmus fellegvárában vagyunk. A város, amely már a középkorban szabad privilégiumokkal rendelkezik, sokszor ad otthont birodalmi gyűléseknek. 1529 áprilisában itt történik meg az az esemény, amely hivatalosan is a protestantizmus szülőőrájává válik. Ez az a pillanat, amely véglegessé teszi a katolikus egyháztól való leszakadást, ahol az evangélikus rendek, hat fejedelem és a reformációval szimpatizáló 14 város követei szó szerint protestálnak, mert az egyházhoz és a császárhoz hű fejedelmek a wormszi ediktum betartását követelve kimondják, hogy Luther követői megmaradhatnak ugyan hitükben, de nem terjeszthetik azt semmilyen eszközzel. Ez ellen természetesen tiltakoznak, írásos apellációt nyújtanak be, mondván, lelkiismereti kérdésben minden ember maga dönt... a következmények mindenki számára ismertek.

Nem megyünk el látogatás nélkül az evangélikus Szentháromság-templom mellett. Időközben elered az eső, az esernyőm szára becsúszik a soron következő fotóba. Úgy látszik nincs szerencsénk, míg körbejárjuk a felállványozott épületet, a szomszéd kertből kedvesen informálnak bennünket, hogy a templombelső egyedülálló, festett, fakarzataival renoválás alatt áll. Csak jövőre lesz ismét látogatható. Egy okkal több, hogy ismét visszatérjünk.

A kiadós városvezetés egyik fő attrakciója a korábbi zsidó negyed. A középkorban nagy számban telepedhettek le itt, csakúgy mint Mainzban vagy Wormsban, ami akkoriban nyilván nem volt teljesen egyértelmű, de Speyerben a későbbi üldöztetések ellenére, ma is kézzel fogható a múlt. Minden város más-más emlékekkel rendelkezik, itt többek között a szinte teljesen éppen maradt román kori rituális fürdő, a mikve látogatható.

Az agyamban felállított kronológiai sorrendet és történelmi tényeket átszeli a térbeli utazás. Már javában hazafelé tartunk, az eső néhol megindul, ettől függetlenül dacosan dőlök hátra az ülésen és tovább haladok visszafelé az időben. A fotók peregnek tovább. A reggeli képeken átüt a verőfény, a júniusi nyár. Akkor már a két tartományi régió határában járunk, Rajnavidéken és Hessenben, ha úgy tetszik, egy történelemmel terhes, grandiózus épületekkel teli világban. Talán nem véletlen, hogy ismét csak ide térünk vissza, hiszen Worms után úgy illik, hogy az Ottó-korabeli, Karoling-, Száli-örökségek nyomait teljes egészében kiaknázzuk.

Első úticélunk Lorsch, időutazásunk legrégebbi korszakában járunk. A jelen kor délelőttöt ír, a történelem viszont a frank birodalom hajnalát jelzi, a reformokét, újfajta írásbeliségét, Karoling reneszánszt. Már jóval korábban foglalkoztatott ez a népvándorlás utáni első jelentős, összeurópainak nevezhető időszak, talán ezért is várom egyre izgatottabban, milyen hatással lesz rám a képekről oly jól ismert királyi csarnok... Kisvárosi, majdhogynem falusias hangulatba érkezünk, a birodalmi kolostor nagy részén ma füves pusztaság honol, az útszélen, jobbra egy neoromán templomocska, távolabb a dombtetőn az ősrégi Nazarénus-bazilika maradványai, azontúl pedig már látóhatáron belül az oly jól ismert, agyamba vésett kép, a királyi csarnok. Szerényen, tisztán, színesen, valóban mesekönyvbe illően idomul a dombtető hajlatán, s mint egy szemérmes hölgy engedi, hogy lelkes fotósok körbecsodálják, részleteiben is megértsék ezt a furamód érdekes, csodával határos módon épségben maradt, nem feltétlenül királyi, de mindenképpen különleges építményt.

Nem várt meglepetés. Pár perccel később már ott tolongunk egy nyitott könyv előtt. Az aranykódex vagy lorsche evangeliárium Nagy Károly korának leghitelesebb bizonyítéka. Látszólagos udvariassággal és belső feszültséggel várom, hogy végre közelebb férközzek ehhez a csodálatos műhöz, amely, habár csak másolat, a középkori írásbeliség, a kódexkészítés művészetének ékes és legszebb példája. Végül kiderül, óriási szerencsénk van, ugyanis azt gondolják rólunk, hogy egyenesen Magyarországról érkezünk, s mivel Gyulafehérvár két

eredeti kötet birtokosa, talán fontos lehet számunkra, hogy itt legalább másolat formájában szemrevételezzük. Mennyire igazuk van!

Fontossági sorrend ide vagy oda, zavarban vagyok. Este hét óra tájban érkezünk Stuttgartba, de merthogy visszafelé utazom az időben, csodálatos módon ott állok a nap kezdetén, ragyogó napsütésben, kamerával a kézben, és bizakodva tekintek a mai nap elé, amelyről most már így utólag kiderült, csodásra sikeredett.

Köszönettel a szervezőknek!